

Inventering av ett urval anlagda dammar vid Bråån 2026

Följande sammanfattning är framtagen av Siri Wahlström och Ea Baden, Ekologigruppen, på uppdrag av Kävlingeåns vattenråd. Sammanfattningen är granskad 2026-09-04 av Timothy Williams på Ekologigruppen.

Sammanfattning

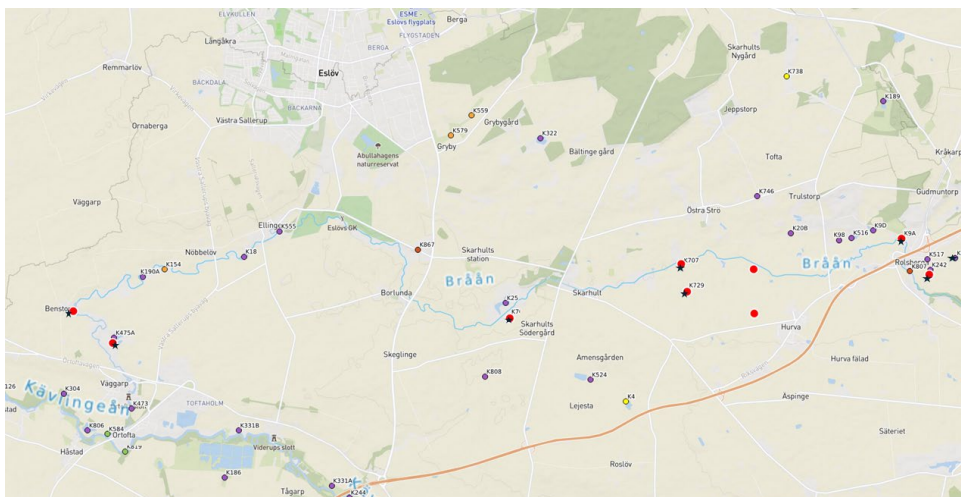
På grund av den extrema torkan genomfördes en inventering av anlagda dammar och våtmarker längs Bråån. Syftet var dels att undersöka om det fanns vatten kvar samt om utflödet från anläggningarna kunde ökas för att stärka vattenföringen i Bråån, dels att bedöma om sådana åtgärder skulle kunna gynna fisk och andra akvatiska organismer. Resultatet visar att flera anläggningar fortfarande innehåller vatten och att utflödet i vissa fall kan ökas genom enkla åtgärder. Om sådana åtgärder är lämpliga kräver dock ytterligare analys.

Sammantaget bedöms det vara viktigt att säkerställa att lågvattenföring inte leds in i anlagda dammar och våtmarker. Tillfälliga nödatgärder (såsom temporär avtappning) kan vara motiverade under extrema förhållanden, men bör endast genomföras där nyttan bedöms vara tydlig och där negativa konsekvenser kan begränsas. Långsiktigt bör fokus ligga på att bevara anläggningarnas vattenreglerande funktion samtidigt som lågvattenföringen i vattendragen värnas. Där möjlighet till ökat utflöde finns bör åtgärder föregås av en platsspecifik analys av de hydrogeologiska förutsättningarna, samt hydrologiska och ekologiska konsekvenser.

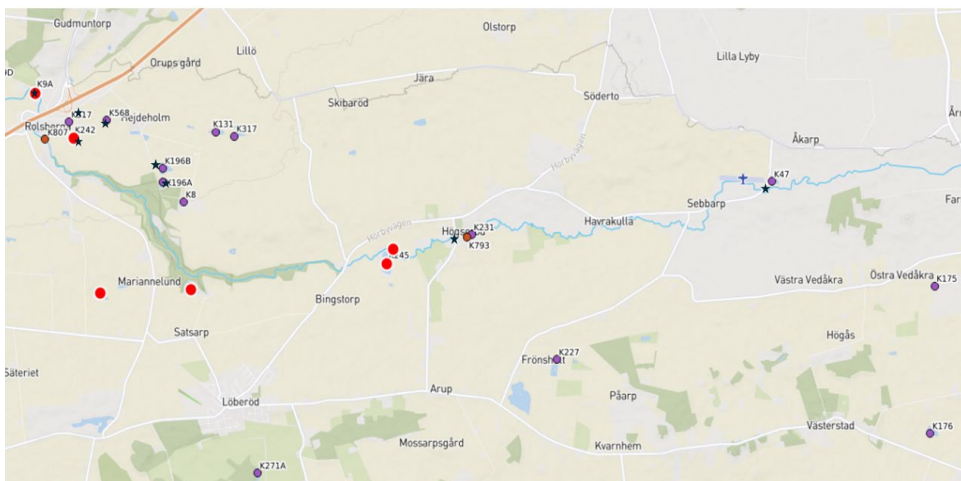
Bakgrund

Med anledning av den extrema torkan under 2026 har rapporter inkommit om mycket låga flöden och torrlagda sträckor i Bråån inom Kävlingeåns avrinningsområde. Situationen är inte unik, flera vattendrag i södra Sverige har drabbats av mycket låga flöden eller helt torkat ut under torkperioden.

Kävlingeåns vattenråd gav Ekologigruppen i uppdrag att besöka ett urval av vattenrådets anlagda dammar och våtmarker i Brååns avrinningsområde för att inventera förekomst av vatten, eventuella in- och utflöden samt möjligheten att med enkla åtgärder justera utloppen för att öka utflöden vid en torrperiod. Syftet var att bedöma om sådana åtgärder skulle kunna gynna fisk, musslor och andra akvatiska organismer.

Figur 1 Översiktskarta med utpekade lägen för rapporterad oro (röd prick) samt anläggningar som besökts inom KVVP nedströms E22 (svart stjärna)

Figur 2 Översiktskarta med utpekade lägen för rapporterad oro (röd prick) samt anläggningar som besökts inom KVVP uppströms E22 (svart stjärna).

Bråån

Bråån är ett större biflöde till Kävlingeån och mynnar i Kävlingeån vid Örtöfta. Brååns avrinningsområde omfattar cirka 170 km² och har en sjöandel på mindre än 1 procent. Avrinningsområdet är relativt smalt i förhållande till vattendragets längd, vilket tillsammans med den låga sjöandelen medför begränsad naturlig flödesutjämning. Avrinningen till Bråån kan därför öka snabbt vid kraftig nederbörd, detta gör också vattendraget känsligt vid torka. Markanvändningen inom avrinningsområdet präglas i stor utsträckning av jordbruk.

Det ytliga grundvattnet i marken och ytvattnet i Brååns dalgång kan stå i nära hydraulisk kontakt, framför allt där vattendraget omges av genomsläppliga jordlager och grundvattenytan ligger nära åfårans nivå. Kontakten kan variera med vattenstånd, nederbörd och grundvattennivå och kan därför innebära såväl grundvattenbidrag till Bråån som infiltration från vattendraget till omgivande jordlager. Där tätare ler- och moränleror förekommer kan den hydrauliska kontakten vara mer begränsad.

Urval av dammar

Urvalet baseras på följande kriterier:

- Geografisk placering av åtgärder som anlagts inom ramen för KVVP. Åtgärder i anslutning till Bråån har valts ut.
- Tillrinningsområdets storlek. Dammar med ett tillrinningsområde större än 100 hektar har prioriterats.

Urvalet har begränsats till följande dammar:

ID	Typ	Fastighet	Kommun	Anlagd år	ARO (ha)
K475A	oklart	Örtofta 21:1	Eslöv	Oklart	280
K475B	Näringsrening/ biologisk mångfald	BENSTORP 2:4	Eslöv	Oklart	Biflöde Bråån
K708	Näringsrening/ biologisk mångfald	SKARHULT 13:10	Eslöv	Oklart	60 ha direkt. samt från Bråån
K707	Bevattnings	KÄLLSTORPSGÅRDEN 1:21, 1:23	Eslöv	2014	170+40 ha
K729	Bevattnings	KÄLLSTORPSGÅRDEN 1:21	Eslöv	2014	40
K9A	Näringsrening/ biologisk mångfald	Böstofta 19:3	Höör	1996	Delflöde av 900 ha
K242	Näringsrening/ biologisk mångfald	Rolsberga 15:8, 15:9	Höör	2002	250
K245	Näringsrening/ biologisk mångfald	BINGSTORP 2:1	Höör	2002	490

Utöver de utvalda anläggningarna noterades även iakttagelser från andra dammar i samband med förbi passering. Samtliga utvalda objekt besöktes i fält under perioden 21-26 augusti 2026. I mån av tid fylldes även besiktningsprotokoll i. Bilder från samtliga inventerade anläggningar redovisas i Bilaga 1.

Resultat

En sammanfattning av resultaten från fältbesöken redovisas i tabell 1. Iakttagelser från övriga besökta anläggningar redovisas i tabell 2.

Sammanfattningsvis visade inventeringen att flera anläggningar fortfarande innehöll vatten trots den rådande torkan. Endast ett fåtal hade ett aktivt in- eller utflöde. Vid en anläggning bedömdes det vara möjligt att omedelbart öka utflödet genom justering av sättnarna.

Vid de vattenförande anläggningarna observerades flera djurarter, främst änder, gäss, rådjur och harar.

Tabell 1 Resultat från fältbesöken

ID	Fanns vatten?	Vattenyta (+m, RH2000)	Inflöde/ Utflöde?	Typ av utlopp?	Leds lågvatten förbi?	Åtgärd?
K475A	Ja	+24,00	Oklart/Ja	Rör, ej reglerbart	Nej	
K475B	Ja	-	Nej/oklart	Rör till brunn med sätтар	Nej	
K708	Nej	-	Nej/nej	Rör till brunn med sätтар	Ja	
K707	Nej	-	Nej/nej	Reglerbart dämme	Ja	
K729	Ja	+55,38	Nej/ nej	Rör till brunn med sätтар	Ja	
K9A	Ja	+59,20	Ja/nej	Rör, ej reglerbart	Nej	Släpp förbi lågflöden vid intag
K242	Ja	+70,50	Nej/ nej	Rör till brunn med sätтар	Nej	Potential att släppa vatten.
K245	Ja	+110,40	Ja/Ja	Rör till brunn med sätтар	Lite	

Tabell 2 Iakttagelser från övriga besökta anläggningar

ID	Fanns vatten?	Åtgärd?	ARO (ha)
K568	Nej	Ingen	800 ha
K196A	Nej	Kontrollera inom reparation/underhåll i samband med K8	60 ha
K196B	Ja	Ingen	60 ha
K47	Ja	Potential att släppa vatten?	Delflöde Bråån
K231	Vet ej	Oklart. Observerade enbart Bråån nedströms dammen. Området besöktes vid genomfart till utpekade objekt.	1500 ha

Diskussion

Inventeringen genomfördes för att undersöka om det fanns vatten kvar i de anlagda dammarna och våtmarkerna samt om utflödet från dessa kunde ökas för att stärka vattenföringen i Bråån. Syftet var att bedöma om sådana åtgärder skulle kunna gynna fisk och andra akvatiska organismer. Resultatet visar att flera anläggningar fortfarande innehåller vatten och att utflödet i vissa fall kan ökas genom enkla åtgärder. Om sådana åtgärder är lämpliga kräver dock ytterligare analys.

I en akut situation, såsom den extrema torkan under 2026, kan tillfälliga nödatgärder vara motiverade om de bedöms ge en påtaglig positiv effekt för vattenföringen eller det akvatiska livet i Bråån. Exempel på sådana åtgärder kan vara att temporärt öka utflödet från en damm eller att tillfälligt begränsa inflödet till en våtmark. Sådana insatser bör dock betraktas som just nödatgärder och inte som permanenta förändringar av anläggningarnas konstruktion eller reglering.

Under den pågående torkan utgör dammar och våtmarker några av de få kvarvarande vattenmiljöerna i landskapet. De fungerar därför som viktiga tillflyktsplatser för många djurarter. En ökad avtappning kan minska dessa värden och behöver vägas mot de eventuella fördelarna för vattenmiljön i Bråån.

Anläggningarna har också en viktig reglerande funktion. Om utlopp justeras permanent påverkas deras förmåga att magasinera och successivt avge vatten. Beroende på utformningen kan den reglerande funktionen öka eller minska. Våtmarkerna kan ha bidragit till att upprätthålla lågvattenföringen i Bråån under

längre tid än vad som annars hade varit möjligt. Detta är särskilt relevant i ett jordbrukslandskap där stora delar av marken sedan länge är utdikad.

Inventeringen visar också att vissa nyare anläggningar har utformats med förbipassage för lågvattenflöden. Flera äldre anläggningar saknar denna funktion och tar i stället in en större andel av det tillgängliga flödet. En genomgång av äldre anläggningar kan därför vara motiverad för att säkerställa att lågvattenföring i möjligaste mån stannar kvar i vattendragen även under torra perioder.

Det är även viktigt att beakta att anläggningarna har olika syften. Vissa fungerar som bevattningsdammar och utgör en viktig vattenresurs för jordbruket under extrem torka. Åtgärder som ökar utflödet kan därför påverka både jordbrukets vattenförsörjning och de växt- och djursamhällen som är knutna till dammarna.

I de fall där utloppen kan justeras för att långsiktigt ändra utflödet bör nyttan analyseras innan några åtgärder genomförs. Frågor som behöver besvaras är vilken effekt som åtgärden får på vattenföringen i Bråån, kommer tillgänglig vattenvolym kunna bidra med ett tillräckligt stort flöde över en längre tid, om vattnet riskerar att infiltrera innan det når vattendraget samt om livsmiljöerna för fisk och andra akvatiska organismer faktiskt förbättras.

En kortsiktig åtgärd som går att genomföra omedelbart är att kontakta markägarna till anläggningarna, och föra en dialog om möjligheten att släppa ut mer vatten.